

BOKRECENSION

”God sed vid obeståndssammanhang – en handbok”

Lars Wenne
Jan Floods

Wenne och Flood har presterat en skrift som kompletterar litteraturen avseende professionellt handlande i etiskt avseende beträffande konkursförvaltning, företagsrekonstruktion och likvidation. God advokatsed är hyggligt beskriven i Holger Wiklunds monumentalbok ”God advokatsed” kompletterad med Claes Peyrons skrift ”Advokatkritik en praxisgenomgång med supplement” och Lars Heumans bok ”God advokatsed”, ävensom Lars Wennes bok med samma titel. Någon särskild monografi över god förvaltarsed torde inte finnas och behovet därav är stort.

1988 bemyndigande regeringen dåvarande chefen för justitiedepartementet, statsrådet Thage G Peterson att tillkalla en särskild utredare med uppdrag att utreda vissa konkursrättsliga frågor mm. Med stöd av bemyndigandet förordnade departementschefen samma dag hovrättslagmannen Trygve Hellner som särskild utredare. Utredningen antog namnet insolvensutredningen från enda tidpunkt kan sägas att man beslutade ersätta det gamla svenska ordet ”obeståndsrätt” till det internationella begreppet ”insolvensrätt”. Wenne och Floods handbok tyngs enligt min uppfattning något av att man dröjer sig kvar i en rättshistorisk begreppsbyggnad.

Wenne och Flood har presterat en mäktig dokumentation av avgöranden som har bäring på förvaltning av skilda slag. Skriften är en handbok och är i stort uppbyggd på referat av olika fall. Möjligen hade bokens värde ökat om fallen i större utsträckning hade kommenterats. Tendensen är att referaten är allmänt hållna varför tydliga principer ej identifieras.

Vissa kommenterande avsnitt föreligger emellertid och dessa är av stort värde och jag tänker särskilt på avsnitten beträffande utseendet av förvaltare och då särskilt konkursförvaltarlistan. Denna lista är egentligen en främmande fågel i svenskt rättsväsende och detta har påpekats i riksdagsmotion 2012/13:C270 av Tuve Skånberg och Andreas Norlén samt artikel av Nils-Bertil Morgell i Juridisk Tidskrift 2012/13 nr 2. Justitiedepartementet har emellertid inte låtit sig påverkas av debatten om dessa listors främlingskap i den svenska rättsordningen.

Värdefullt är också att Wenne och Flood påtalar att advokater är underkastade advokatsamfundets etiska regler, men juristerna vid ackordscentralen har inte den begränsningen. Detta innebär att förvaltarna inte är helt konkurrensneutrala.

På s 140 och följande sidor avhandlas några reflektioner rörande samfundets disciplinbeslut. Till dessa reflektioner borde ha fogats ett referat av advokatkommitténs betänkande SOU 1999:31 avseende tillsyn över advokater mm. Här skall noteras att betänkandet tillkom under politisk enighet och detsamma innefattar många värdefulla synpunkter, men framförallt tar man upp rätten att överklaga disciplinnämndens beslut i alla situationer. I sammanfattningen sägs i betänkandet s 11 följande ”Kommitteen anser det självklart att advokat som ålagts disciplinpåföljd skall kunna överklaga denna”. Det är av stor vikt att samfundets verksamhet är fri från statsmakten men det är också oerhört värdefullt att disciplinverksamheten inte färgas av kottierier inom samfundet, se ”Claude Zacharias artikel i Juridisk Tidskrift 2015-16 nr 2”.

Handboken är särskilt värdefull i kommande debatt om kompetensen hos domstolarna och förvaltarna. I Europaparlamentets beslut av den 15 maj 2019 angående rekonstruktionsdirektiv föreskrivs krav om ökad kompetens när det gäller domstolar som skall handlägga insolvensrättsliga frågor och förvaltare som skall handha konkurser och rekonstruktioner. Direktivet föreskriver också kompetent tillsyn i dessa sammanhang. Justitiedepartementet blir sålunda tvunget att aktivera alla initiativ som genom åren

tagits för att komma tillrätta med den allmänna kompetensbrist som föreligger inom insolvensområdet.

I ett särskilt avsnitt avhandlas tillsynen i konkurs. I ”Skrifter till Jan Rambergs minne” har jag skrivit en artikel under titeln ”Kronofogdemyndighetens konkurstillsyn inom ramen för myndighetens verksamhetsgren konkurstillsyn med TSM”. I artikeln omnämns riksrevisionens 2007 genomförda studie kallad ”Staten och hanteringen av företag på obestånd - en probleminventerande förstudie”. Riksrevisionens kritik är förödande. Tyvärr visade det sig att studien inte fullföljdes med en fördjupad granskning på det sätt förstudien förordat. Förstudien ledde till en motion i riksdagen av Andreas Norlén och Yvonne Andersson 2008/09:C378 ”Tillsynsmyndigheten i konkurs”. Motionen påtalar problemet med att den svenska tillsynsmyndigheten organisatoriskt är inordnad i KFM. Inriktningen på en ny konkurstillsyn bör vara att skapa en ny tillsynsmyndighet som är fristående från KFM och som har uppgifter liknande den finländska konkursombudsmannens.

I artikeln påtalas också vissa förvaltareiska problem som behandlats av advokatsamfundets disciplinnämnd.

Överklagandet av disciplinnämndens beslut har också betydelse för beslutens kvalité då det visat sig att disciplinnämnden inte alltid har erforderlig kompetens t.ex. inom konkursförvaltning.

Wenne och Flood har varit mycket ambitiösa när det gäller att redovisa litteraturhänvisningar och artiklar inom avhandlat område. Det är inte helt lätt att förstå uppdelningen i litteraturhänvisning och artiklar. Det är inte heller helt klart vilket samband litteraturhänvisningarna har med texten i boken i övrigt.

Rolf Åbjörnsson